

VELIČASTNI BALET

Veselošolci, ki ste si že ogledali kakšno baletno predstavo, se lahko ta trenutek v spominu sprehodite do gledališča in podoživite tisti čarobni večer. Gledališče je razsvetljeno z mehko svetlobo. Odrska zavesa je spuščena. V zraku se čuti prijetno vznemirjenje ob

pričakovanju začetka predstave. Sliši se tihi pogovor občinstva, ki se meša z zvoki uglaševanja orkestra. Nato luči počasi ugasnejo, pogovor občinstva zamre in na podij v orkestrski jami stopi dirigent. Občinstvo zaploska in orkester začne na dirigentov znak igrati. Skladba, ki jo orkester igra, še preden se dvigne odrska zavesa, imenujemo *uvertura*. Namenjena je začetku predstave ter omogoča gledalcem, da se postopoma preselijo v čarobni svet labodov, vil, čarovnic in princev.

Poskusil nekaj gibov. -
Se zvrnil in malec poškodoval.
- Pepci ni šlo nič bolje. -
Navdušena gledalca, o ja, to
nama pa gre od rok!

Vesela
SO LA

KAKO SE BALET LOČI OD DRUGIH VRST PLESA?

Balet ustvarja zgodbo in slog z mešanico koreografije, glasbe, kostumov, maske in scene. Izraz »balet« izvirja iz italijanske besede »ballo«, kar pomeni ples. Od drugih plesnih vrst se razlikuje po tem, da balerine

plešejo na konicah prstov, pri čemer jim pomagajo posebni copati s trdim podplatom in utrjenim delom okoli prstov. Takšne baletne copate imenujemo v baletnem žargonu *špice*. Zaradi plesa po konicah prstov de-

lujejo balerine lahko in eterično, saj imajo gledalci občutek, da med plesom skoraj lebdi v zraku. Posebnost baleta je tudi ta, da so med gibanjem noge v kolkih obrnjene na ven, kar imenujemo *en dehors*.

Baletni kostum

Prve poklicne baletne plesalke so se pojavile v baroku. V skladu z modo tedanjega časa so nosile krinolone, ki so bile dolge in težke, zato so jih ovirale pri plesu. Poleg tega zaradi svojega kostuma niso bile konkurenčne moškemu plesalcem, ki so navduševali občinstvo s tehniko nog in visokimi skoki.

V 1. polovici 19. stoletja se je pojavil romantični kostum, ki ga balerine nosijo še danes v uprizoritvah romantičnih baletov. Romantični kostum je bel, ima gola ramena, oprijet životec in večplastno tilasto krilo, ki sega pod kolena. Na hrbtani strani kostuma so prišita krilca. V romantiki so namreč balerine upodabljale vile, nadnaravna bitja, ki lebdi v zraku. Po takšnih kostumih se romantični balet imenuje tudi »ballet blanc« oziroma beli balet.

Marie Camargo je bila prva plesalka, ki si je skrajšala krinolino nad gležnje in tako pokazala tehniko svojih nog in stopal. Njeno dejanje je sprva v takratni družbi povzročilo škandal, vendar so jo kmalu začele posnemati še druge balerine.

TUTU

Skozi čas je baletna tehnika postajala vedno bolj zahtevna in koraki vse bolj zapleteni, zato se je kostum krajšal in s tem omogočal lažjo izvedbo baletnih elementov. Najbolj prepoznaven baletni kostum se imenuje »tutu«. Sestavljen je iz več plasti tila, ki so trdno sešite skupaj, tako da krilce stoji pokonci. Tutu poudari balerinine noge in dopolnjuje njeno postavo.

Najbolj prepoznaven baletni kostum – tutu.

Baletniki so običajno oblečeni v oblačila, ki poudarijo linije njihovih izoblikovanih teles.

RENASANSA

Balet se je rodil v Italiji, ki je bila v obdobju renesanse središče kulture in umetnosti. Plemiči so prirejali zabave s plesom in med seboj tekmovali, kdo bo priredil bolj razkošen in eksotičen dogodek. S takšnim početjem so si utrjevali položaj in

ugled v družbi. V razkazovanju blišč je prednjačila plemiška družina di Medici iz Firenc, ki je bila velika pokroviteljica umetnosti. Leta 1462 se je pojavil prvi znani zapis o plesni tehniki izpod peresa plesnega učitelja Domenica di Piacenze. Razvila se

je plesna teorija. Najbolj znani plesni teoretik je bil Thoinot Arbeau, ki je leta 1588 napisal pomembno delo z naslovom *Orchésographie*. To delo je najbolj natančen zapis renesančnih plesov, korakov, njihove izvedbe, sloga in vedenja.

Dvorjani so obiskovali skrbno pripravljene slovesnosti, imenovane ballets de cour – dvorni baleti, ki so se odvijali po vrtovih in plesnih dvoranh. Vsebine so v večini črpali iz mitologije, veliko zgodb je temeljilo na antičnih legendah. V njih sicer ni bilo pravega dramaturškega loka, pa tudi vsebina ni bila pomembna. Poleg plesa so bile predstave sestavljene iz recitacij, poezije, proze, glasbe. Vloge so nakazovali s kostumi, plesali pa so korake takratnih družabnih plesov.

Zabave s plesom so na dvorih prirejali v velikem blišču.

Prva baletna predstava

Ideje italijanske renesanse so živele tudi v Franciji, ki je spremljala in posnemala italijansko umetniško dogajanje. Pomemben dogodek za baletno umetnost je bila poroka francoskega kralja Hernika II. s Katarino di Medici. Ko je Katarina postala francoska kraljica, je prinesla s seboj v Francijo tudi naklonjenost do baleta. Na francoskem dvoru je prirejala zabave po vzoru italijanskih baletov, ki so jih po blišču in slavi kmalu presegle. Pod njenim pokroviteljstvom so tako leta 1581 uprizorili predstavo, ki jo danes zgodovina šteje za prvo baletno predstavo, *Le Ballet Comique de la Reine*. Predstava se je razlikovala od svojih predhodnic po tem, da je imela dramaturški lok z ekspozicijo. Bila je razkošna, polna tehničnih efektov in bogatih kostumov – podobna je bila današnjim spektaklom. Trajala je več kot pet ur in je presegla vse, kar so do tedaj videli na kakšnem dvoru. To seveda še ni bila baletna predstava v današnjem pomenu besede. Vsebino so še vedno pripovedovali, vlog pa ni označeval gib, ampak kostum in maska. Plesalci so bili amaterji. Odra takrat še niso poznali. Gledalci so bili v večini razporejeni po dvignjenih ložah in balkonih in so gledali plesalce z višine, zato je bilo pomembno tlorisno gibanje po geometričnih oblikah.

BAROK

Baletne predstave so konec 16. in v 17. stoletju postale neločljiv del dvornih zabav. Po vzoru opere so začeli plesati na dvignjenem odru. To je spremenilo položaj gledalcev, ki so zdaj stali pred odrom in pod njim. Gibanje po geometričnih oblikah je izgubilo svoj namen in bolj kot to je bila pomembna virtuoznost in tehnična sposobnost posameznih plesalcev. To je postopoma vodilo v profesionalizacijo baletnih plesalcev. Sočasno s tem se je pojavil poklic baletnega učitelja oziroma baletnega mojstra. Učitelji so bili v večini glasbeniki, običajno violinisti.

ČAS LUDVIKA XIV. – OBDOBJE VELIKEGA KRALJEVEGA BALETA

Balet je doživel razcvet v času vladavine Ludvika XIV., ki je bil tudi sam navdušen plesalec. Pri štirinajstih letih je plesal vlogo boga sonca v predstavi *Balet Noči (Le Ballet de la Nuit)* in po tej vlogi dobil vzdevek »Sončni kralj«. Čeprav se je v zgodovino zapisal kot velik zapravljevec, je njegov prispevek k razvoju baletne umetnosti izjemnega pomena. Leta 1661 je izdal ukaz, da se ustanovi Kraljeva akademija za ples (Académie Royale de Danse), ki je bila prva ustanova, namenjena

poučevanju profesionalnih baletnih plesalcev. Akademija je bila ustanovljena z namenom, da poenoti baletno teorijo in besedišče. Pred tem je namreč vsak učitelj poučeval po svoje. Pomembna je predvsem zato, ker je postavila temelje današnji baletni tehniki (vključno s petimi pozicijami nog) in uvedla besedišče, ki je v uporabi še danes. Pri baletu namreč uporabljamo francosko terminologijo za poimenovanje baletnih korakov in elementov.

Ludvik XIV. je izjemno prispeval k razvoju baletne umetnosti.

ROMANTIKA

V začetku 19. stoletja so se v vseh zvrsteh umetnosti razvile nove smernice, ki so jih povzročile družbene spremembe. Umetniki so opevali daljne dežele, eksotiko in nadnaravni svet, kot da bi hoteli ubežati surovemu vrvežu industrializacije, ki je zaznamovala to obdobje. Poudarek je bil na preprostem človeku s hrepenenji in neuslišano ljubeznijo ter strahovi pred nadnaravnimi bitji.

Poudarek umetniškega izražanja v romantiki so tudi strahovi pred nadnaravnimi bitji.

EN POINTE (NA KONICAH PRSTOV)

Značilnosti romantike so dobro vidne v prvem romantičnem baletu *Silfida* (*La Sylphide*), ki ga je na oder leta 1832 postavil koreograf Filippo Taglioni. V njem je glavno vlogo plesala njegova hči Marie Taglioni, najbolj slavna baletka tega obdobja. Balet pripoveduje zgodbo o mladem Škotu Jamesu, ki se zaljubi v vilo. Marie je vitez vilinske eteričnosti dosegla s tem, da je kot prva balerina v zgodovini zaplesala na konicah prstov. Njeni copati so bili precej bolj preprosti od špic, ki jih balerine uporabljajo danes. Stopala so jo gotovo bolela. Njen oče, ki je bil tudi njen učitelj, je posebej zanjo razvil vaje za krepitev telesa in stopal. (V baletnem svetu kroži zgodba, da so Mariini oboževalci njene copate kasneje skuhal in pojedli!)

BALETNI UČITELJI SVETOVNEGA SLOVESA

Poleg Pariza je bilo v 18. in 19. stoletju pomembno baletno središče še Milano, kjer je deloval teoretik in plesni pedagog Carlo Blasis. Izdelal je sistem vaj za vzgojo baletnih plesalcev, ki še danes služi kot temelj poučevanja

baletne tehnike in priprave plesalcev na nastop. Njegovo delo so kasneje nadaljevali in nadgradili trije baletni pedagogi, po katerih se celo imenujejo plesne tehnike: Enrico Cechetti, Nikolaj Legat in Agrippina Vaganova.

BALET V RUSIJI

Rusija ni imela lastne baletne tradicije. Sicer so si ruski voditelji že od časa

carja Petra Velikega prizadevali, da bi bila Rusija celostno razvita država.

Zahodno Evropo so videli kot zibelko kulture in k sebi vabili priznane italijanske in francoske plesne mojstre, koreografe in baletnike. Globoko sledi v ruskem baletu je

zapustil plesalec, učitelj in koreograf Charles Louis Didelot. Dvignil je raven ruskega baleta in postavil temelje baletne discipline, po kateri slovi še danes.

Pri svojih zahtevah je bil neizprosno. Od plesalcev je zahteval popolnost. Z njimi je ravnal strogo in neusmiljeno. Pred vajami so menda v strahu molili, da ne bi na hrbtu ali nogah čutili Didelotove palice.

Danes velja ruska šola za eno najboljših na svetu. Vasilij Medvedev, baletni koreograf je o tesni povezanosti med Rusijo in baletom dejal: »Skrivnost je v tem, da je vsak narod za nekaj nadarjen, nadarjenost in občutek za balet sta tisto, kar je rusko, del ruske duše.«

MARIUS PETIPA

Vendar pa je pravi razcvet ruski balet doživel v drugi polovici 19. stoletja, ko je v Sankt Peterburg prispel Marius Petipa. Marius ni kot plesalec nikoli blestel, v zgodovino pa se je zapisal kot najpomembnejši baletni koreograf vseh časov. Skupaj z asistentom Levom Ivanovim je postavil na oder več kot šestdeset baletov, med njimi najbolj znane balette vseh časov, kot so *Labodje jezero*, *Trnuljčica*, *Hrestač*, *Don Kihot*, *Bajadera*, *Raymonda* in še bi lahko naštevali. Petipajevo koreografijo je v mnogih baletih nadgradil skladatelj Peter Iljič Čajkovski. Zaradi Petipaja je Rusija postala eden od epicentrov baletne umetnosti.

Marius Petipa

Umirajoči labod

Eden od naslednikov velikega Petipaja je bil Mihail Fokin. Čeprav je bil mnenja, da mora vsak baletni plesalec obvladati baletno tehniko, je kot koreograf iskal drugačen način gibanja. Gledalcem so bile njegove reforme všeč in v carski Rusiji je požel velik uspeh. Poleg drugih predstav je leta 1905 na oder postavil znameniti solo *Umirajoči labod*. V njem je blestela Ana Pavlova, danes znana kot ena največjih balerin vseh časov. Vse, ki so jo videli plesati laboda, je ganil način, kako se je gibala po odru. Ko je leta 1931 umirala za pljučnico, je menda zašepetala: »Prinesite mi kostum laboda.« Dan po njeni smrti so v gledališču igrali glasbo Saint-Saënsa, po praznem odru pa je plesal le snop luči.

Ana Pavlova, danes znana kot ena največjih balerin vseh časov.

LES BALLETS RUSSES

Za Fokinovo skupino in njihove uspehe je slišal mecen ruske umetnosti Sergej Djagilev, ki je pariškemu občinstvu predstavljal rusko umetnost. Navdušil se je nad zamislijo, da bi v Parizu pokazal še ruski balet. Balet v Evropi je po romantiki namreč zamrl. Leta 1909 je Djagilev zbral skupino najboljših ruskih baletnih plesalcev pod vodstvom Mihaela Fokina in jo poimenoval Les Ballets Russes. Že v svoji prvi sezoni je doživela izjemen uspeh. Baletni plesalci so postali zvezde, danes primerljive s hollywoodskimi zvezdniki. Eden izmed najbolj oboževanih plesalcev je bil solist Vaclav Nižinski, ki je slovel po odlični interpretaciji različnih vlog.

THÉÂTRE DE MONTE-CARLO
SOIRÉE DU 19 AVRIL 1911

BALLET RUSSE

PRVI SLOVENSKI BALET

Prvi slovenski balet je *Možiček*, izveden leta 1912. Glasbo je napisal Josip Ipavec, koreografijo je postavil Rudolf Fejfar. Vendar to še ni bil pravi balet, ampak baletna pantomima. V tem času pri nas še ni bilo šolanega baletnega kadra, zato so plesale izvajali igralci. Poklicni ansambel v Ljubljani je začel delovati leta 1918 v današnji hiši Opere in baleta Ljubljana, takrat imenovani Slovensko gledališče. Balet se je pridružil že obstoječi drami in operi. Prvi baletni mojster je bil Čeh Vaclav Vlček. Ker takrat še ni bilo domačega kadra, so bile tudi prve plesalke Čehinje, a so se jim kmalu pridružile domače umetnice. Prve slovenske balerine so bile Lidija Wisiak, Rut Vavpotič,

Erna Mohar, Gizela Bravničar, Silva Japelj in Marta Remškar. Prvi moški baletni plesalci so se jim pridružili malo pozneje: Slavko Eržen, Štefan Suhi, Maks Kirbos in Boris Pilato. Na položaju vodje baletnega ansambla se je nato zvrstilo kar nekaj domačih in tujih umetnikov. Obdobje do druge svetovne vojne je zaznamoval baletni vodja in koreograf Peter Golovin, ki je dvignil raven znanja ljubljanskega ansambla.

Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana (okrajšano SNG Opera in balet Ljubljana)

PINO IN PIA MLAKAR

Po koncu druge svetovne vojne sta se vrnila v domovino Pino in Pia Mlakar in prevzela vodstvo ljubljanskega baleta. V slovenskem baletu sta pustila izjemno dediščino. Na oder sta postavila številne baletne, ki so bili ponovitve njenega repertoarja iz tujine (*Vrag na vasi, Lok, Igra kart* itd.), nekateri pa so bili v Ljubljani uprizorjeni premierno (*Ohridska legenda, Diptihon* itd.). Slovenski ansambel sta postavila ob bok velikim evropskim baletnim hišam.

Pino in Pia Mlakar sta plesala do leta 1950, potem sta delovala kot koreograf in učitelj.

DRŽAVNA BALETNA ŠOLA

Na razvoj poklicnega baleta je pomembno vplivala ustanovitev prve državne baletne šole leta 1948, ki se danes imenuje Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana.

V Sloveniji delujeta dve državnimi šoli, na katerih se izvaja program za poklicne baletne plesalce, poleg Konservatorija v Ljubljani

še Konservatorij v Mariboru. Balet se je mogoče učiti tudi na nekaterih drugih glasbenih šolah po Sloveniji,

endar tam program ni namenjen kasnejši usmeritvi v profesionalizen

BALETNA ANSAMBLA V SLOVENIJI

V Sloveniji delujeta dva državna baletna ansambla, v Ljubljani in Mariboru, ki domujeta vsak v svojem v Narodnem gledališču. Drugih poklicnih baletnih ansamblov pri nas ni. Vsaj ne takšnih, ki bi uprizarjali predstave z baletnega železnega repertoarja. V zadnjih treh desetletjih se je baletna produkcija pri nas vidno zmanjšala. V obdobju, ko je kultura v družbi potisnjena na stranski tir, pa nas izjemni umetniki na baletnih odrih opominjajo na to, da je to čudovito umetnost vredno ohranjati in še naprej razvijati.

Predstava Hrestač s svojo čarobnostjo pričara decembrsko praznično vzdušje in je med slovenskim občinstvom zelo priljubljena.

BALETNA DVORANA

Baletna dvorana je opremljena tako, da učencem pomaga čim lažje in hitreje osvojiti snov. Na stenah so ogledala, v katerih učenci preverjajo svojo držo in pozicije. Na stene je pritrjen drog, ki se ga učenci oprimejo, da ne izgubijo ravno teža med izvajanjem vaj. Na tleh je poseben plesni pod, ki učencem omogoča mehko pristajanje pri doskokih in preprečuje drsenje. Običajno je v baletni dvorani pianino, na katerega igra pianist. Pianist, ki spremlja baletno uro, se imenuje baletni korepetitor. Če pianista ni, učitelj uporablja avdio naprave.

BALETNA OPREMA

Večina šol zahteva, da imajo učenci oblečeno baletno opremo, ki se mora tesno prilagati telesu, tako da lahko učitelj popravlja učenčeve napake. Dekleta imajo oblečen dres, najlonke (bele ali svetlo rožnate) in rožnate mehke baletne copate, na katere so prilepljene elastike ali trakci. Ko so dekleta stara 12 let, so dovolj močna, da se na špicah dvignejo na konice prstov. Če niso dovolj močna in začnejo s tem prezgodaj, lahko dobijo resne poškodbe kolen, stopal ali prstov. Lasje so speti v figo in počesani tako, da se tesno prilagajo glavi in ne padajo na obraz. Fantje nosijo majico s kratkimi rokavi, triko in črne ali bele copate z elastiko.

POUK BALETA

Pouk baleta se začne še pred začetkom ure z ogrevanjem. Za izvajanje baletnih vaj morajo biti učenci primerno ogreti, da se ne poškodujejo.

Po prihodu učitelja v dvorano se začnejo vaje ob drogu. Drog je v pomoč plesalcem pri vajah, ki zahtevajo obvladanje ravnotežja na eni nogi. Vaje

pri drogu se izvajajo najprej na eni nogi (z eno roko na drogu) in nato še na drugi nogi, da se telo enakomerno razvije. Večino vaj se izvaja z nogami naprej, vstran, nazaj in spet vstran, kar imenujemo *en croix* (po križu).

V drugem delu pouka se izvajajo vaje na sredini. Običajne vaje so *adage* (počasni gibi z dvigovanjem nog za moč in stabilnost) in *port de bras* (gibanje rok iz ene pozicije v drugo). Običajno sledijo *pirouettes* (obradi na eni nogi) in nato *petit allegro* (majhni skoki), ki mu sledi *grand allegro* (visoki in veliki skoki), ki za svojo izvedbo zahteva veliko prostora. Na koncu ure se morajo plesalci raztegniti. S tem ohranijo telo prožno za izvajanje zahtevnih elementov, ki vključujejo visoko dvigovanje nog.

Balet nam je lahko v veselje, čeprav nimamo namena postati poklicni plesalci. Uči nas opazovati, poslušati in poskušati ter nam pomaga razvijati disciplino do sebe in drugih.

PAS DE DEUX

Pomeni ples za dva oziroma ples v paru. Klasični *pas de deux* je sestavljen iz štirih delov: *entrée* (običajno v obliki počasnega adagija), *moška variacija*, *ženska variacija* in *koda* (običajno del s hitrejšim tempom in obrati). Da bi poudarili plesalkino lahkotnost, so začeli plesalci dvigovati in nositi plesalke. Tako se je rodil *pas de deux*. Plesalca si morata zaupati in biti telesno usklajena. Plesalka mora biti nižja (zaradi plesa na konicah prstov) in lažja od moškega, vendar dovolj močna, da izvaja zahtevne elemente.

Plesalec z dvigovanjem in nošenjem plesalke še bolj poudari njeno lahkotnost.

BALETNA PREDSTAVA

Ustvarjanje baletne predstave zahteva sodelovanje velikega števila ljudi in traja več mesecev. Tudi medtem ko predstava že teče, si za kulisami vsak prizadeva, da bi vse potekalo brez zapletov.

»Kdo so, poleg plesalcev, ustvarjalci baletnih predstav?«

Koreograf – zamisli si korake in jih sestavi v koreografijo.

Skladatelj – napiše glasbo in oblikuje zvočno podobo predstave.

Asistent – pomaga koreografu in je ves čas prisoten na vajah. Občasno prevzame vodenje vaj in sestavi razpored vadbe. Običajno je asistentov več in imajo razdeljene naloge (npr. eden sodeluje s koreografom, eden prevzame delo s solisti, eden vodi zbor in skrbi, da vsi plešejo usklajeno ter v formacijah.)

Umetniški vodja – vodi potek priprav za predstavo. Odgovoren

je za organizacijsko in tudi umetniško plat predstave.

Notator – zapisuje koreografijo z uporabo simbolov.

Korepetitor – sodeluje na vajah in na pianinu spremlja plesalce s priredbo orkestrske glasbe.

Scenograf – po dogovoru s koreografom izdelava idejo ali maketo za scenske kulise.

Mojster luči – poskrbi za osvetlitev predstave. Odgovoren je za reflektorje, barvne luči in svetlobne efekte. Med predstavo osvetljevanje vodijo tehniki iz kabine za gledališkimi sedeži.

Rekviziter – izdelava in skrbi za rekvizite; tj. predmete, ki jih plesalci med predstavo uporabljajo. Odgovoren je tudi za maske, ki jih plesalci nosijo na obrazu.

Kostumograf – odgovoren je za oblačila, pokrivala, obuvala, lasulje in nakit nastopajočih.

Za vsako vlogo nariše skico in predlaga materiale. Nato v gledališkem ateljeju po navodilih izdelajo kostume. Običajno da tudi idejo za ličenje.

Inspicent – skrbi za tekoči potek predstave. Med predstavo po avdio-sistemu kliče na oder nastopajoče in je v stiku s tehniko in osebjem.

Odrski tehnik – odgovoren je za premikanje kulis med predstavo, uporabo scenskih efektov, osvetlitev ipd.

Garderober – med predstavo pomaga plesalcem, da se hitro preoblečejo, še posebej, če se morajo nemudoma vrniti na oder. Prav tako že pred predstavo pripravi kostume vsem nastopajočim in jih prilagodi tako, da so jim prav.

Masker – pred predstavo naliči nastopajoče. Večina baletnih plesalcev sama poskrbi za to, da so na odru primerno naličeni. Zaradi odrskih luči morajo biti baletni plesalci sicer močno naličeni. Če je maska zahtevnejša, jih naliči masker.

Frizer – pred predstavo uredi pričeske nastopajočim, še posebej tiste zahtevnejše. Poskrbi tudi za lasulje.

Po načrtih, ki jih pripravi kostumograf, v šiviljski delavnici izdelajo oblačila za nastopajoče.

»Ali bom razumel/-a vsebino baleta?«

Vsebina baleta je običajno napisana na programskem listu, ki ga gledalci dobijo ali kupijo pred predstavo v predvdorju gledališča. Vendar pa lahko vsebino običajno razberemo iz dogajanja na odru. Pripovedni baleti nam pripovedujejo zgodbo s pomočjo gibov, kretenj in mimike. K razumevanju zgodbe pripomorejo tudi kostumi, kulise, osvetlitev in glasba. Zlobne like lahko, na primer, prepoznamo po strašljivem kostumu, temnem ozadju in mračni glasbi.

Plesalci z gibi pripovedujejo zgodbo v prizorih, imenovanih *scènes d'action*. Te prizore prekinjajo plesne točke, imenovane *divertissements*, ki so namenjene prikazu baletne tehnike in virtuoznosti plesalcev. Solisti, to so plesalci, ki plešejo glavne vloge, vmes izvajajo variacije. To so kratke solo točke. Nekateri baleti nimajo zgodbe in uprizarjajo le določeno temo ali nam sporočajo kakšno zamisel, kritiko oziroma zrcalijo družbeno stanje.

Zlobne like lahko prepoznamo po strašljivem kostumu pogosto jih spremlja mračna glasba in temno ozadje.

BALLET PERFORMANCES

Find out about ballet and new words about ballet. Complete the sentences under the photos below. Help yourself with the vocabulary.

Ballet dancers dance in **pointe** _____.

A ballet dress is called the _____.

A ballet _____ performs in the *Sleeping Beauty*.

Professional ballet dancers must _____ almost every day.

VOCABULARY

predstava – a performance
nastopati – to perform
balet – a ballet
balerina/ baletnik – a ballet dancer

vaditi – to practice
plesati – to dance
baletni copatki – pointe shoes
tutu – a tutu
baletna šola – a ballet school
skladatelj – a composer

koreograf – a choreographer
Baletne predstave:
Trnuljčica – The Sleeping Beauty
Hrestač – The Nutcracker
Labodje jezero – Swan Lake

Even before ballet flourished in the 19th century in Russia, there already existed successful ballet schools that produced excellent ballet dancers. At that time a composer Peter Illich Tchaikovsky and a ballet choreographer Marius Petipa created a selection of the most beautiful ballet performances of all times.

Take a look at the following photos of their three most beautiful ballet performances. Write the title of each ballet under the appropriate photos. Help yourself with the vocabulary.

PIONIRSKI DOM

**Jaz sem že vpisana.
Kaj pa ti?**

VESELA ŠOLA ZNAŠ?

1. ITALIJANSKA BESEDA BALLO POMENI ...

- a. balet.
- b. dvor.
- c. ples
- d. koreografija.

2. PREČRTAJ VSILJIVCA

ogledalo pianist drog plesni pod

3. PRAVILNO POVEŽI

rekviziter oblačila
kostumograf predmeti

4. DRŽI ALI NE DRŽI

V baletnem žargonu baletne copate imenujemo *špice*.

DRŽI NE DRŽI

**ŠOLSKO
TEKMOVANJE BO
10. 3. 2021, DRŽAVNO
PA 14. 4. 2021.**

1. V KATEREM ZGODOVINSKEM OBDOBJU SO SE POJAVILE PRVE POKLICNE BALETNE PLESALKE?

- a. V renesansi.
- b. V baroku.
- c. V romantiki.
- d. V gotiki.

5. KAKO SE IMENUJE NAJBOLJ PREPOZNAVEN BALETNI KOSTUM?

- a. Tatu
- b. Tabù
- c. Tutu
- d. Tuktu

6. DRŽI ALI NE DRŽI

Državna baletna šola se danes imenuje Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana.

DRŽI NE DRŽI

2. PRAVILNO POVEŽI

Barok Akademija
Ludvik XIV. Nadnaravno
Romantika Dvignjen oder

5. KAKO JE IME ITALIJANSKEMU UČITELJU SVETOVNEGA SLOVESA, KI JE DELOVAL V MILANU?

- a. Pino Mlakar.
- b. Carlo Blasis.
- c. Marius Petipa
- d. Peter Iljič Čajkovski.

4. DRŽI ALI NE DRŽI

Posebnost baleta je, da so med gibanjem plesalcev noge v kolkih obrnjene na ven, kar imenujemo *en dehors*.

DRŽI NE DRŽI

3. PREČRTAJ VSILJIVCA

Trnuljčica Možiček
Hrestač Labodje jezero

Izpolni preizkus in ga pošlji na naslov: Vesela šola, Mladinska knjiga Založba, Slovenska 29, 1000 Ljubljana, s pripisom **Oktobrska VŠ.**

Ne pozabi pripisati svojih podatkov (ime in priimek, naslov). Podatke naj podpiše eden od staršev oziroma skrbnikov, ki s podpisom dovoljuje, da jih posreduješ in sodeluješ v nagradni igri. Med prispelimi pravilnimi odgovori bomo **9. novembra 2020** izžrebali nekaj srečnežev, ki jih čakajo nagrade. Imena nagrajencev bodo v tednu dni po žrebanju objavljena na www.veselasola.net, kjer so objavljena tudi pravila nagradnih iger.

IME IN PRIIMEK VESELOŠOLCA

NASLOV

PODPIS STARŠA

RAZRED

4-6

7-9

(OBKROŽI)

OKTOBRSKO TEMO O BALETU SMO PRIPRAVILI:

Vesna Cestnik Tehovnik; Pionirski dom (angleški in nemški del); Matej De Cecco (ilustracija); Manca Švara (oblikovanje); Vera Jakopič (lektoriranje); Rebeka Tomšič (urednica).
Slikovno gradivo: Wikipedija, Shutterstock.

Pri izpeljavi celotne zasnove letošnje Vesele šole nam pomagata: Telekom Slovenije in Zavarovalnica Triglav.

Vesela šola je priloga mesečne revije Pil; letnik 51, št. 02 (oktober 2020).